

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A magyar könyvkötészet feltámadása*

Forrás:

Magyarország

3n

1924. 12. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

686

Hely

Idő

"1924"

Személy

Helyszám

A magyar könyvkötészet feltámadása

— A Magyarság tudósítójától —

A szép könyv kultusza, a könyv megbecsülése, szeretete és az iparművészet egyik legnemesebb ágának, a *könyvkötészetnek* fellendülése szétválaszthatatlanul együtt jár. Közel négy évtizedes pangás után most vagyunk tanúi a magyar könyvkötészet renaissance-ének, mert a múlt század 80-as éveitől megszakadt minden tradíció, melynek fája Kolozsvárott, Szombathelyen és Debrecenben szökött sudárba, ahol például *Dávidházi* híres könyvkötőmester klasszikus nevet szerzett páratlanul szép és nemesen megmunkált bekötési tábláival. A debreceni kollégium könyvtára most is őrzi egy középkori énekeskönyv kötését, melyről a híres *Petőfi-almanah* kötését is másolták... Jelentős munkát végzett a nagy szaktudású, nemrég elhunyt *Goltermayer Nándor* is, akinek kvalitásairól harmincnél több kiállítási érem — köztük a párisi világkiállítás nagy aranyérme és a francia Szépművészeti Akadémia pálmás rendjele — számos oklevél számol be. Renaissance és rokoko stílusban tartott kötéseit az újjászülött könyvkötészet jeles darabjai...

Ezután a részletfizetéses sorozatok, *Jókai*, *Mikszáth*, *Remekírók* *Képes Könyvtára* stb. korszaka elnyomja a nemes kézikötés kultuszát, tömegmunkájával győz a *gépkötés*... Az amatőrök külföldre menekülnek és ahelyett, hogy

a magyar gyűjtő bibliofil ritkaságait alkalma lenne itthon kötetni, idegenbe vándorol a pénz egy-egy remekbe készült kötésért. *Todorescu Gyula*, a nagyemlékü magyar bibliofil Párisban, Münchenben, de leginkább Stockholmában kötetelti könyveit. A Nemzeti Múzeumra hagyott leghíresebb hungarikumai például mind svéd kötésben vannak. (Ezeket a *Magyar Bibliofil Társaság* I. kiállításán be is mutatták a nagyközönségnek...) *Apponyi Sándor* gróf Párisban és Londonban szerelte meg gyűjteménye legszebb darabjainak kötéseit. A hét évvel ezelőtt elhunyt nagy bibliofil, *Goldstein* délavasuti igazgató, akinek könyvtára 1918-ban került árverés alá *Gruppe*-nál. — kivétel nélkül Párisban kötetelt. (Gyűjteményének egyes darabjai most komoly gyűjteményekben, úgy mint bibliofil körökben is mondani szokás: „szilárd kezekben” vannak...) *Eisler* Mihály ideg orvos, *Hoselitz* Gyula törvényszéki bíró a híres *Ebert*-nél kötetik értékes könyveiket. *Reiter* László, — aki különben ezeket az adatokat szolgáltatta e sorok írójának — a birtokában lévő ritka *Holbein Haláltánc* első kiadását Lipcsében volt kénytelen kötetni...

A világháború és a forradalom alatt lábrakapott könyvmánia indokolta tette a könyvkötőipar kivirágzását. Elsőnek *Biró Márta* tanulta meg e nemes munkát. Nagy technikai tudása azonban csak ritkán tudta az izlésbeli hiányokat felledetni. A fellendülő iparművészet fejlődésében az izlést néhány magasabb-törökvesű kiadó, *Kner*, *Tevan* és a legkitartóbb erővel az *Amicus* diktálta... Időközben *Radó Olga* vette át *Biró Márta* műhelyét és a Régi posta-utcai könyvkötő atelierben most készül a *Magyar Bibliofil Társaság* új kiadvá-

nyának: *Tosvay Selymes* Péter *Toldi*-jának és az *Amicus* kiadásában decemberben megjelenő *Ady*-könyvnek remek kötése.

Az Alkotmány-utca egyik házában első emeletén nyitott nemrégiben műhelyt egy fiatal iparművész, *Kner Erzsébet*, aki németországi tanulmányait igyekszik hasznosítani a magyar könyvkötészeti kultúra hasznára... A nemesborendezésű szalon egyik vitrinjében sorakoznak fel mintakötései. Az egyszerűségükben is nemes vonalas tértagolást kedveli az aranyozásban. Zárt ornamentumok, fegyelmezett izlés és technikai elsórangú kivitel. Sohasetn alkalmazza az ál-bordázást, mely a könyvnek általánosan elterjedt barbár befűrészelésével jár együtt... Legkedvesebb munkája — mint meséli — a betűvetés, amit Németország legelső betűvető mestertől tanult el. Szerényen huzódik meg az egyik sarokban *Anatole France* egyik legmeghatóbb novellájának, *A misszionárius bohóca*-nak pergament kö-

téses, francia nyelvű kézírásos egyetlen példánya, melyet *Kner Erzsébet* vett moritett papírra a középkori, iniciálékát festető szerzetesek szeretetteljes gondosságával...

+

Felkerestük a magyar grafika egyik legegényibb és legkiválóbb művelőjének, *Jaschik Almosnak* hitvesét is, aki elismertnevű művelője a könyvkötészet művészetének és uttörő munkásságra tekintethet vissza az egyik legnemesebb kézműipar magyarországi fellendítésében. Férje növendékeinek műterem-kiállításának igazán dekoratív kerete közt fogad. Behozza szoborél-esebb kötéseit és lelkes közvetlenséggel beszélni kezd a magyar könyvkötészet feltámadásáról... Elmondja, hogy modern könyvkötőink első

sorban német hatásuk nyomán dolgoznak. Iskolájuk a *Leipziger Graphische Hochschule* volt. Budapesten csak a *Tehnológiai Iparmúzeum* tanfolyamán, vagy az *Iparrajziskolában* fejlődhetnek tovább a könyvkötőtanoncok, akik innen kikerülve, jól dolgoznak ugyan, de sajnálatos az *originalitás teljes hiánya*. A négy-öt éve elszaporodott amatőrök pedig technikai tudásukban felületesek. Ezek egyrésze abbahagyta ugyan a kötetést, de a nagyobb igények, a bibliofil-mozgalom mind szélesebb hullámverései a magyar könyvkötészet fellendülését sejtetik...

Sok szeretettel beszél *Jaschik Almosné* *Todorescu*-ról, akit ideális régi gyűjtőnek aposztrofál... Meg volt benne a könyv iránt érzett nagy szeretet és kitartás egy-egy kuriozum felhajtásában. Bibliofil működésével nagy hatást gyakorolt az *Iparrajziskolán* keresztül az egész magyar könyvkötészetre... Közben sorra kézbeadja izléses kötéseit. Az aranyozó-munka után legjobban szereti az intarziát, bőrmozaikot, applikációt alkalmazni a kötés nemes díszítésére. A legtisztább művészi szándék egyesül némelyik darabban az egyes könyvkötői speciális feladat egyénien érdekes megoldásával. És miközben lassan alkonyodik, valóságos értekezést tart a magyar könyvkötészet renaissance-éről:

... nagy fellendülést lehet remélni ezen a téren a *Magyar Bibliofil Társaság* működésétől... ha megvalósulnak a vágyak, Nagyszombat, Debrecen, Kolozsvár után a főváros fog vezetni a magyar könyvkötészet feltámasztásával...